

Cart De'en Bzoj San Pabən' Par Benə' Efeso Ca'

Apostol Pabən' bzoje' cart par benə' ca' chso'elao' Jesocristən' Efeson'

¹ Nada' Pab naca' apostol che Jesocristən' con can' gwnalažə' Diozən'. Na' chzoja' cart nga par le'e nitə'əle Efeson', le'e bagwlej Diozən' par nacle lažə' ne'enə'. Zotezə zole chzenagle che' na' ngodə'əle txen len Cristo Jeso'osən'. ² Chona' orasyon chṇaba' lao Xacho Diozən' na' Xancho Jesocristən' əsa'aclene' le'e na' so'one' ca so cuezle binlo len xbab de'en yo'o lo'o yichjla'ažda'olen'.

Diozən' chaclene' chio'o ngodə'əcho txen len Jesocristən'

³ Ledoye'ela'och Diozən' ben' naquə Xa Xancho Jesocristən' na' leczə cho'elao' Xancho Jesocristən' le'. Ca naquən' ngodə'əcho len Cristən', Diozən' bagoclene' chio'o len xbab de'en yo'o lo'o yichjla'ažda'ochon' par nich bach chzo chbezcho binlo can' socho catə'ən yežincho yoban'. ⁴ Chio'o ngodə'əcho txen len Cristən', catə' cuiṇə' xe yežlyon' Diozən' gwleje' yoguə' chio'o par nich gaquə la'ažda'ochon' xi'ilažə' na' par nich cui bi xtolə'əcho gatə' laogüe'enə'. ⁵ Chaque Diozən' checho. De'e nan' bsi'e xnezenə' antslə par nich gwcue'e chio'o ca xi'ine', na' de'e na'anə' bsele'e Jesocristən' por ni checho. Diozən' gwcue'e chio'o chedə' can' gwyazlaže'e na' can' gone'ene'. ⁶ Bsele'e Xi'ine' Jesocristən' ben' chaquene' chei par goclene'

chio'o par niĉ ca' güe'ela'ochone' laogüe de'enə nži'ilažə'ateque' chio'o. ⁷ Tant nži'ilažə' Diozən' chio'o, bsele'e Jesocristən' bnežjw cuine' blalj xĉhene'enə' par gwdixjue' xtolə'əchon' catə'an gwso'ote'ene' par niĉ ca' Diozən' bezi'ixene' xtolə'əcho ca'. ⁸ Diozən' nži'ilažə'əchgüe' chio'o, bene' chio'o zan ĉlas yelə' sin' na' bene' par niĉ chacbe'icho ca güennə' chone' len chio'o. ⁹ Na' bzejni'ine' chio'o de'en cui no gwņeze antslə de'en gone'ene' gaquə, ca naquə de'en bžie' bia' gon Cristən'. ¹⁰ Bžie' bia' de que gwžin ža catə' Cristən' nabi'e doxenlə na' gone' par niĉ yoguə'əlol beņə' ža' yoban' na' beņə' ža' yežlyon' txen'yoso'ozenague' ĉhe'.

¹¹ Na' chio'o ngodə'əcho txen len Cristən', Diozən' bsi'e xņeze par gwcue'e chio'o ca xi'ine' par niĉ gaquə lao na'acho de'en gone' chio'o naccho xi'ine'. Na' zoe' chone' par niĉ gaquə yoguə'əlol can' gwĉhoglaogüe'en na' can' chene'ene' gaquə. ¹² Na' ca naquə neto' chbezəto' yidə Cristən' na' chonlilažə'əto'one' antslə ca le'e, bsi'e xņeze par niĉ zgua'atec neto' be'ela'oto'one' laogüe de'en naque' le'ezelaogüe beņə' zaque'e. ¹³ Na' le'e ngodə'əle txen len Cristən', ĉhedə' leczə bzenagle ĉhe dižə' güen dižə' cobə de'en naquə de'e li. Na' nan de que cui yeyejcho lao yi' gabilən' šə gonlilažə'əcho Cristən'. Na' catə'an benlilažə'əle Cristən' bla' Spirit ĉhe Diozən' zon lo'o yičjla'ažda'olen'. Zon len chio'o chonlilažə'əchone' can' bene' lyebe par niĉ nezecho bagwcue'e chio'o ca xi'ine'. ¹⁴ Na' zon lo'o yičjla'ažda'ochon' par niĉ nezecho de que gwžin ža catə' gaquə lao na'acho de'en gonəch Diozən' chio'o naccho

xi'ine'. Na' gaquən lao na'acho catə' gone' cuerp cobə chechon'. Beñe' chio'o Spirit che'enə' par niç güe'ela'ochone' de'en naque' le'ezelaogüe beñə' zaque'e.

Pabən' gwnabe' de que Diozən' əgwsed əgwlo'ine' beñə' ca' chso'onlilažə' Cristən'

¹⁵ Babenda' dižə' ca naquən' chonlilažə'əle Xancho Jeso'osən' na' ca naquən' chaquele che yoguə' beñə' ca' yelə' beñə' ca' bagwleј Diozən' par zjənaque' lažə' ne'enə'. ¹⁶ De'e na'anə' nada' catə' chona' orasyonnə' yoguə' laste cho'a yelə' choxcwlen che Diozən' can' chonlen'. ¹⁷ Na' chñaba' de que Diozən' gone' par niç šejni'ichele che' na' gombi'achlene'. Xancho Jesocristən' lecəə cho'elaogüe'e Diozən' ben' naquə Xə' na' ben' naquə le'ezelaogüe beñə' zaque'e. ¹⁸ Chñabda' Diozən' šo'o be'eni' che'enə' lo'o yichjla'ažda'olen' par niç ənezele bi de'e güennə' zocho lez gone' len chio'o bagwleje' naccho xi'ine'. Na' chñaba' gone' par niç šo'o be'eni' che'enə' lo'o yichjla'ažda'olen' par niç ənezele catec yelə' bala'añ xen juisy gone' chio'o bagwleje' par naccho lažə' ne'enə'. ¹⁹ Lecəə chñabda'ane' šo'o be'eni' che'enə' lo'o yichjla'ažda'olen' par niç ənezele de que yelə' guac xennə' nape' par gaquəlene' chio'o chonlilažə'əchone'. Bablo'ine' beñachən' can' naquə yelə' guac xen che'enə'. ²⁰ Blo'en ca de'en bosbane' Cristən' ladjo beñə' guatən' na' nzo'ene' cuiten' gan' chi'e chnabi'e par niç ca' Cristən' chnabi'e txen len le'. ²¹ De'e na'anə' Cristən' chnabi'ache' ca notə'ətezə angl. Chnabi'ache' ca beñach, na' ca de'e xio', na' ca bi de'en chse'ejni'alažə'e na' ca notə'ətezəchlə napə yelə'

gwnabia' na'a na' tyemp de'en ze'e za'. 22-23 Diozən' bene' par niĉ zoczə Cristən' chnabi'e yoguə'əlol beṇə' na' biquə'əchlə. Na' can' zoczə Cristən' chnabi'e doxenlə, leczə ben Diozən' par niĉ zoczə Cristən' chnabi'e chio'o cho'ela'ochone'. De'e na'anə' chio'o cho'ela'ochone' gwxaquə'əlebecho ca to cuerp. Na' Cristən' gwxaquə'əlebene' ca yichj cuerpən', chedə' chnabi'e chio'o can' chon xbab de'en yo'o lo'o yichjchon' chnabi'an cuerp chechon'.

2

Chio'o chonlilažə'əcho Diozən' bito yeyejcho lao yi' gabilən' chedə' nži'ilaže'e chio'o

¹ Diozən' babocobe' yichjla'ažda'olen' can' babocobe' cheto'onə'. Antslə goccho len yichjla'ažda'ochon' ca beṇə' guat laogüe de'en cui bzenagcho che Diozən'. ² Con gwzoczcho bencho de'e malən' can' chso'on yeziquə'əchlə beṇə' ca' ža' yežlyo nga. Bencho can' chene'e gwxiye'enə' de'en chnabia' de'e xio' ca'. Lega'aquən zjənyechj zjəmbi'in beṇə' na' chəsə'anabi'an yichjla'aždao' beṇə' ca' cui chse'ene yoso'ozenag che Diozən'. ³ Ca'aczən' ben yoguə'əcho antslə, bito bzenagcho che Diozən'. Con gwdaczcho bencho con can' gwna la'ažda'omalchon', na' bencho con can' gwna xbab chechon'. De'e na'anə' gwchoglaogüe'en checho gone' chio'o castigw zejlicane, can' gone' len yeziquə'əchlə beṇə' de'en cui choso'ozenague' che'. ⁴⁻⁶ Goccho ca beṇə' guat len yichjla'ažda'ochon' chedə' bito bzenagcho che Diozən'. Pero Diozən' lechguale cheyašə' cheži'ilaže'e chio'o na' chacchgüeine' checho. Na'

de'en n̄zi'ilažə' Diozən' chio'o, de'e nan' bene' par niç cui yeyejcho lao yi' gabilən'. Bžin ža ben Diozən' len chio'o can' bene' len Cristən' catə'an bosbane'ene' ladjo beṇə' guat ca'. Diozən' bocobe' yichjla'ažda'ochon' par niç cuich naccho ca beṇə' guat na' bene' ca ndil ngodə'əcho Cristən' txen par niç baç chzo chbezcho binlo can' socho catə'an bachi'ilenchone' yoban' gan' chi'enə'. ⁷ Bene' ca' par niç tyemp de'enə' ze'e za' əgwlo'e catequən' n̄zi'ilaže'e chio'o na' catec de'e güennə' chone' len chio'o ngodə'əcho txen len Cristo Jeso'osən'. ⁸⁻⁹ De'en n̄zi'ilažə' Diozən' chio'o bene' par niç chio'o chonlilažə'əchone' bito yeyejcho lao yi' gabilən'. Con to goclennə' bene' ca', caguə por ni che bencho bi de'e güennə'. De'e na'anə' notono chio'o cheyalə' güe'elao' cuincho de'en cui yeyejcho lao yi' gabilən'. ¹⁰ Na' par niç goncho de'e güen Diozən' bocobe' yichjla'ažda'ochonə' na' bene' par niç ndil ngodə'əcho txen len Cristo Jeso'osən'. Bsi'e xnezenə' antslə par niç sotezə socho goncho de'e güen.

Cristən' bene' par niç beṇə' Izrael ca' na' beṇə' ca' cui zjənaquə beṇə' Izrael n̄ite'e binlo toe' yetoe'

¹¹ Le'e gon xbab ca naquə neto' goljəto' naquəto' beṇə' Izrael zoto' seṇy de'en ne' sirconsision na' zejen de que Diozən' gaquəlene' neto' can' none' lyebe. Antslə neto' gwneto' che le'e goljle cui nacle beṇə' Izrael: “Le'e cui zole seṇy de'en ne' sirconsision”. Na' seṇyən' naquən con to seṇy de'en choso'ozo beṇə' lao cuerp cheto'onə'. ¹² Na' le'e gon xbab de que tyemp de'en bagwde bito bembiale Cristən'. Bito nacle nasyon che Diozən'

can' naquə neto' beṇə' Izrael. Bito bi lyebe ben Diozən' par gaquəlene' le'e ca lyebe de'en bene' len neto' beṇə' Izrael. Bito gwzole lez gaquəlen Diozən' le'e na' bito bembiale Diozən'. ¹³ Antslə bito gwzole binlo len Diozən', pero ṇa'a le'e len neto' bangodə'əcho txen len Cristo Jeso'osən' na' Diozən' chaclene' chio'o chedə' Cristən' bnežjw cuine' blalj xchene'enə' por ni che xtolə'əchon' catə'an gwso'ote'ene'enə'. ¹⁴ Na' antslə neto' beṇə' Izrael na' le'e cui nacle beṇə' Izrael goccho beṇə' contr tocho yetocho. Pero ṇa'a Cristən' babene' par niçh naccho tozə na' zocho binlo tocho yetocho. ¹⁵ De'en bnežjw cuin Cristən' por ni checho catə'an gwso'ote'ene', bitoch chonən byen cue' yichjcho par goncho yoguə'əlol can' na lei de'en bzoj de'e Moisezən', ca costombr ca' de'en nan na' bichlə de'en chonən mendad goncho. Yoguə' chio'o chonlilažə'əcho Cristən' bene' chio'o ca tozə yež, neto' beṇə' Izrael na' le'e cui nacle beṇə' Izrael. De'e na'anə' zocho binlo tocho yetocho. ¹⁶ Cristən' bnežjw cuine' gwso'ote'ene' le'e yag corozən' par bozoe' chio'o binlo len Diozən'. De'e na'anə' naccho tozə na' bito chgue'i ljuežjcho.

¹⁷ Par le'e cui nacle beṇə' Izrael na' neto' naquəto' beṇə' Izrael, Cristən' bedəye'e dižə' can' gaquə socho binlo len Diozən'. ¹⁸ Na' de'en chonlilažə'əcho Cristən', tozə Spirit che Diozən' chaclenən chio'o par niçh chac cho'elencho Xacho Diozən' dižə'. ¹⁹ De'e na'anə' le'e cui nacle beṇə' Izrael bitoch nacle ca beṇə' zitə' len neto', sino banacle beṇə' ljuežjto' na' banactele beṇə' family che Diozən' txen len neto' bagwlej Diozən' par naccho lažə' ne'enə'. ²⁰ Na' yoguə'əcho gwxaquə'əlebecho

ca to yo'o de yej. Neto' chsed chzejni'ito' le'e che Cristən' naquəto' ca laneinə', neto' apostol na' len yeziquə'əchlə beṇə' chso'e xtižə' Cristən'. Na' Jesocristən', gwxaquə'əlebene' ca yej squin nech che to yo'o. ²¹ Na' de'en ngodə'əcho txen len Cristən', gwxaquə'əlebecho ca yej ca' de'en zjəncua' zjəngodə'ən gan' chac yo'o de yejən'. Zjəngodə'ən txen par nič ša' yo'onə' na' par nič gaquən gual. Can' naquən gwxaquə'əlebecho ca to yo'o gan' zo Diozən', chedə' ngodə'əcho txen len Xancho Jesocristən'. ²² Neto' len le'e txennə' naccho ca to yo'o gan' zo Diozən' chedə' zo Spirit che'enə' lo'o yichjla'aždao' chio'o chonlilažə'əcho Cristən'.

3

Diozən' bsele'e Apostol Pabən' jetixjui'e xtiže'enə' len beṇə' cui zjənaquə beṇə' Izrael

¹ Nada' Pab dia' ližya nga chedə'ən əchyixjui'a xtižə' Cristo Jeso'osən' len le'e cui nacle beṇə' Izrael. ² Le'e chacbe'ile chia' ca naquən' nži'ilažə' Diozən' nada' na' bsi'e xneze par nič chzejni'ida' le'e xtiže'enə'. ³ Chacbe'ile ca naquə Diozən' blo'ine' nada' de'en cui no gwneze antslə, can' chzoja' le'e to chopə dižə' le'e cart nga. ⁴ Na' catə' gwlable de'en chzoja' nga gacbe'ile de que nada' chejni'ida' de'en cui no gwneze che Cristən'. ⁵ Antslə Spirit che Diozən' bito bzejni'in beṇə' de'en cui no gwneze che Cristən', pero na' a neto' apostol che Diozən' babzejni'in neto' len, na' lecə babzejni'in yeziquə'əchlə beṇə' chso'e xtižə' Cristən'. Babzejni'in neto' bagwlej Diozən' par naquəto' lažə' ne'enə'. ⁶ Babzejni'in neto' de

que notə'ətezcho šə bachejle'echo che dižə' güen dižə' cobə de'en chzejni'in che Cristən', nachən' bangodə'əcho txen len Cristo Jeso'osən'. De'e na'anə' le'e cui nacle beṇə' Izrael na' len neto' beṇə' Izrael txenṇə' si'icho de'en goṇəch Diozən' chio'o naccho xi'ine', na' txenṇə' ngodə'əcho naccho ca tozə family, na' txenṇə' chaclen Diozən' chio'o can' babene' lyebe. ⁷ Diozən' gwleje' nada' len yelə' guac che'enə' par nich əchyixjui'a dižə' güen dižə' cobənə'. Na' bano'e chia' chyixjui'an chedə' nži'ilaže'e nada'. ⁸ Nada' chacda' ni latə'əzə cui zaca'a entr chio'o bagwlej Diozən' par naccho lažə' ne'enə', pero Diozən' no'e chia' chyixjue'ida' beṇə' cui zjənaquə beṇə' Izrael catec de'e güen juisy gone' len yoguə'əloḷ chio'o chonḷilažə'əcho Cristən'. Tant de'e šao' de'e güen gaquə checho, cabi bi de de'e saquə'əlebe de'e güen de'en gone' len chio'o. ⁹ Diozən' bene' yoguə'əloḷ beṇə', yoguə'əloḷ bia chaš, na' yoguə'əloḷ de'e de. Na' dezd ža gwlasda'ote bito be' Diozən' latjə yesə'əneze beṇəchən' bin' babžie' bia' gaquə. Pero na'a no'e chia' chzejni'ida' yoguə'əloḷ beṇə' de que bachac can' nžie' bia'. ¹⁰ Na' Diozən' chlo'ine' angl əblao ca' na' angl gwnabia' ca' beṇə' nitə' yobanə' de que nape' de'e zan clas yelə' sin', chlo'ine' lega'aque' de'e güennə' de'en chone' len chio'o ncodə' ljuetzcho cho'ela'ocho Cristən'. ¹¹ Chone' can' nžie' bia' dezd nechte cata'ən gwchoglaogüe'en sele'e Xancho Jesocristən'. ¹² Na' chio'o ngodə'əcho txen len Cristən' bito chžebcho Diozən', sino chebeicho nezecho de que chac cho'elencho Diozən' dižə' chedə' chonḷilažə'əcho Cristən'. ¹³ La'anə'əczə dia' ližya nga laogüe de'en bagwdxjue'ida' le'e

dižə' güen dižə' cobə de'en chzejni'in che Cristən', chatə'əyoida' le'e bito yeyašə'alažə'əle ca naquə nga chyi' chzaca'a. Leyebei chedə' chac chia' ca' par ničh chaquəlena' le'e.

Cristən' lechguale chaquene' che chio'o chonlilažə'əchone'

¹⁴ Catə' chona' xbab ca güennə' baben Diozən' par ničh nacle tozə len neto' beṇə' Izrael, chzo xiba' chona' orasyon lao Xa Xancho Jesocristən'. ¹⁵ Le'enə' bxie' yoguə' family che chio'o zocho lao yežlyo nga na' che beṇə' ža' yoban'. ¹⁶ Chṇaba' lao Xacho Diozən' goṇ Spirit che'enə' fuers balor par yichjla'ažda'olen' par ničh gonle yoguə'əloṭ can' chene'ene'. Na' Dioz na'anə' gone' par ničh gatə' fuers balor che yichjla'ažda'olen' chedə' naque' le'ezelaogüe beṇə' zaque'e na' nape' le'ezelaogüe yelə' guac xen. ¹⁷ Chṇaba' soczle gonlilažə'əle Cristən' par ničh sotezə soe' len le'e. Na' leczə ca' le'e sotezə sole gaquele che Diozən' can' cheyalə' gaquele che', na' gaquele che ljuežjle can' cheyalə' gaquele chega'aque'. ¹⁸ Chṇaba' de'e quinga par ničh le'e txen len yeziquə'əchlə beṇə' bagwlej Diozən' par zjanaque' lažə' ne'enə' šejni'ile de que lechguale chaque Cristən' che chio'o. Na' yelə' chaque che'enə' len chio'o gwxaquə'əleben caczə gan' nžiljw nisdə'onə', pero mazəchlə can' nžiljw nisdə'onə' chaquene' checho. Na' nezecho de que toṇchgua de yežlyon', pero mazəchlə can' dennə' chaque Cristən' checho. Na' lechguale zitjw minṇə', pero mazəchlə ca zitjon' naquənnə' chaque Cristən' checho. Le'egatezə can' yoban' lechguale sibə zen, pero mazəchlə ca sibən' zennə' chaque Cristən'

checho. ¹⁹ Chḡaba' gon Diozən' par niḡ ḡnezele de que Cristən' chaquechene' checho mazəchlə ca de'en chon notə'ətezcho xbabən'. Na' leczə gon Diozən' par niḡ gaquə yichjla'ažda'olen' tozə can' naquə yichjla'ažda'ogüe'enə' par niḡ ca' gacle can' naque'enə'.

²⁰ Diozən' chac chone' yoguə'əloḡ. De'e na'anə' chac chone' mazəchlə ca de'en chḡabechone' o de'en choncho xbab gone'enə'. Na' chone' par niḡ Spirit che'enə' zon lo'o yichjla'ažda'ochon' chaclenən chio'o len yelə' guac che'enə'. ²¹ Chio'o ncodə' ljuežjcho cho'ela'ocho Cristən', ledoye'ela'och Diozən' ḡa'a na' zejlicane chedə' ngodə'əcho txen len Cristo Jeso'osən'. Na' can' gonšgaczcho.

4

Spirit che Diozən' babeyonən yichjla'ažda'ochon' tozə

¹ Nada' dia' ližya nga chedə' əchyixjui'a xtižə' Xancho Jesocristən'. Bagwlej Diozən' le'e par nacle xi'ine' can' gwleje' neto'. De'e na'anə' chatə'əyoida' le'e šejšgaczle gonle can' cheyalə' gon yoguə' chio'o bagwlej Diozən' par naccho xi'ine'.

² Chatə'əyoida' le'e bito gon cuinle xen. Legac beḡə' gaḡjwlažə' na' legapə yelə' chxenlažə' len beḡə' yoblə. Chatə'əyoida' le'e gaque che ljuežjle na' gwdele ca'alə šə bi chac chele entr tole yetole.

³ Babeyon Spirit che Diozən' yichjla'ažda'olen' tozə. Na' chatə'əyoida' le'e leso binlo tole yetole par niḡ sotezə sole gaquə yichjla'ažda'olen' tozə. ⁴ Yoguə' chio'o cho'ela'ocho Diozən' naccho ca tozə family. Na' tozə Spirit che Diozən' zon lo'o yichjla'aždao' yoguə'əcho, na' tozə can' zocho lez gon Diozən'

güen len chio'o chedə' bagwleje' yoguə'əcho par naccho xi'ine'. ⁵ Tozə Xancho Jesocristán' naquə, na' tozə can' chonlilažə'əchone', na' tozə can' zejen de'en gwchoacho nisən'. ⁶ Tozə Diozən' zo ben' naquə Xa yoguə' chio'o. Le'enə' chnabi'e yoguə'əcho, na' chchine' yoguə'əcho par choncho xšine'enə', na' zocze' len yoguə'ətecho.

⁷ Na' segon can' chaclen Cristən' chio'o, no'e checho gwde gwdele de'e gaquə gon to tocho. ⁸ Chac can' nyoj de'en gwna Diozən' che Cristən': Catəən beyepe' yoban' bene' de'e xio' ca' gan, na' be'e che benəchən' gwde gwdele de'e gaquə so'on to toga'aque'.

⁹ Na' de'en gwne': "Beyepe' yoban'", zejen de que betje' na' ble'e lao yežlyo nga antslə ze'e yeyepe' yobanə'. ¹⁰ Na' ben' betjən' lecə le'enə' beyepe' yoban' gan' zo Diozən'. De'e na'anə' zoe' chnabi'e doxenlə. ¹¹ Le'egatezə le'enə' no'e che balə chio'o par nič naccho apostol, na' balcho no'e checho chyixjue'echo bi de'en bagwne' chio'o. Yebalcho no'e checho chje'echo dižə' güen dižə' cobə de'en chzejni'in che'. Yebalcho no'e checho chgüia chyecho beə' chso'elao' le' na' chsed chlo'iga'aquechone'. ¹² Cristən' no'e checho chaclen ljuežj chio'o bagwlej Diozən' par naccho lažə' ne'enə' par nič yoguə'əcho choncho xšine'enə' na' zda chonlilažə'əchcho Cristən', chio'o naccho ca family che'. ¹³ Na' zocho chaclen ljuežjcho tocho yetocho par nič gaccho tozə gonlilažə'əcho Xi'in Diozən' na' gombi'achone'. Cana' gacyanə'əcho can' cheyalə' gaccho, gaccho beə' šao' beə' güen can' naquə Cristən'. ¹⁴ Bito cheyalə' šo'ochcho xbab ca che to bidao', šejcho qui šejcho ca'alə' naocho to to

yelə' chejni'alažə' de'en chsa'aljlažə' beṇə' güenlažə' na' beṇə' gwxiye' ca' par chəsə'əxoayague' chio'o. 15 Cheyalə' naocho de'en naquə de'e li, na' zejli gaque che ljuežjcho tocho yetocho. Cheyalə' šejcho gaquəchcho beṇə' šao' beṇə' güen can' naquə Cristən' ben' chnabia' chio'o. 16 Ca naquə cuerp chechon', to to partən' ngodə'an na' noxə' ljuežje len belə' na' len bin de'en nca'an nič to to partən' chonən žin che chei na' nič cuerpən' naquən gual. Ca'aczən' chio'o cho'ela'ocho Cristən' ngodə'əcho txen tocho yetocho. Na' catə' to tocho choncho de'en noe' Diozən' checho goncho, nachən' Cristən' chone' par nič yoguə'əcho txen zda chaquəchcho beṇə' šao' beṇə' güen na' zda chaquəchecho che ljuežjcho.

Diozən' babocobe' yichjla'aždao' chio'o chonlilažə'əchone'

17 Na'a əchnia' le'e de'en non Xancho Jesocristən' mendad əgwzejni'ida' le'e de que bito cheyalə' goncho can' chso'on beṇə' ca' cui zjənombia' Diozən'. Xbab chega'aque'enə' bito bi zaquə'an. 18 Nčoļ yichjla'ažda'oga'aque'enə'. Na' laogüe de'en zjənaque' beṇə' godenag, bito chse'ejni'ine' bin' chazlažə' Diozən'. De'e na'anə' bitobi yelə' mban zejlicane chega'aque' de ca naquə de'en chon Diozən' chio'o. 19 Bito bi zto' zjənombi'e che de'e malən' chso'one'. Chso'onteze' bitə'əteza de'e mal de'en nan so'one'. Do tyempte con chso'elaže'e chso'one' yoguə' claste yelə' zto'. 20 Le'e nezele de que Cristən' bito chene'ene' goncho de'en nac ca'. 21 La' babzenagle che dižə' li de'en chzejni'in che Jeso'osən' na'

babletje' xbabən' yichjla'ažda'olen'. ²² Antslə gwdacho bencho con can' na la'ažda'omalchon'. La'ažda'omalchon' chebein de'e malən' na' de'e na'anə' chxoayaguən chio'o par nič goncho de'e mal can' chzelažə'ənnə'. Pero banezele de que cheyalə' cuejyichjcho cuich gwzenagcho che la'ažda'omalchon'. ²³ Na' leczə nezele de que cheyalə' gwša'acho xbab de'en choncho lo'o yichjla'ažda'ochon'. ²⁴ Cheyalə' güe'echo latjə yocobə Diozən' yichjla'ažda'ochon' par nič sotezə socho goncho de'e güen can' chon le', na' par nič gaccho beṇə' la'aždao' xi'ilažə' can' naquə le'. Goncho ca' chedə' banombi'acho xtižə' Diozən' de'en naquə de'e li.

²⁵ De'e na'anə' bitoch gonlažə'əcho sino güe'elen ljuežjcho dižə' li chedə' ncodə' ljuežjcho naccho ca tozə family.

²⁶ Catə' chža'acho bito cheyalə' goncho de'e mal. Cheyalə' yeyacxenlažə'əcho lgüegwzə lao yelə' chža'a chechon', bito ža'acho do ža. ²⁷ Bito güe'echo latjə ṇabia' gwxiye'enə' chio'o par goncho de'e mal.

²⁸ Šə nocho naccho beṇə' bguan, bitoch cheyalə' cuancho. Cheyalə' so tacho goncho žin de'en naquə de'e güen, par nič gatə' de'e əgwnežjwcho beṇə' chyažj chchine.

²⁹ Bito güe'echo dižə' zban dižə' de'e cui zaque'e. Cheyalə' güe'echo dižə' güen dižə' de'e zaque'e par gaquəlen latə'ən beṇə' əse'ene len. Güe'echo dižə' de'e gaquəlen beṇə' ljuežjcho ca' par nič so'onlažə'əche' Jesocristən'. ³⁰ Na' bito goncho ca so Spirit che Diozən' trist, la' zo Spiritən' lo'o yichjla'ažda'ochon' par nič nezecho gwžin ža gon

Diozən' chio'o cuerp cobən' na' gone' par niç gaquə yichjla'ažda'ochon' cayaṅə'ən chene'ene'.

³¹ Cheyalə' cuejyichjcho yoguə' de'e malən'. Bitoch co'olažə'əcho. Bitoch əloccho. Bitoch əža'acho. Bitoch güe'echo dižə' loc dižə' lžej. Bitoch əgwžia gwnitə'əcho beṅə'. Na' bitoch gaccho beṅə' xi'a. ³² Cheyalə' goncho güen len ljuežjcho na' leczə cheyalə' yeyaše'e ljuežjcho tocho yetocho. Cristən' bagwdixjue' xtolə'əchon' par niç babezi'ixen Diozən' checho. Na' can' babezi'ixene' checho, ca'aczən' cheyalə' yezi'ixen che ljuežjcho tocho yetocho catə' bi de'en chso'one beṅə' ljuežjchon' chio'o.

5

Chio'o naccho xi'in Dioz cheyalə' goncho can' chon Diozən'

¹ Na'a ža cheyalə' goncho can' chon Diozən' chedə' banaccho xi'ine' na' chaquene' checho.

² Cheyalə' sotezcho gaquecho che ljuežjcho can' chaque' Cristən' checho. La' por ni chechonə' bnežjw cuine' gwdixjue' xtolə'əchon' catə'ən gwsote'ene'enə', na' chebei Diozən' de'en bene' ca'.

³ Bito cheyalə' co'o xtocho na' bito cheyalə' cuejyichj be'en checho o no'ol checho par so-lencho beṅə' yoblə, na' bito goncho bichlə de'e yelə' zto'. Na' cuat selažə'əczcho goncho de'e mal ca' de'en zjanac ca'. Bagwlej Diozən' chio'o par naccho lažə' ne'enə'. ⁴ Na' de'en banombi'acho Diozən' bito cheyalə' goncho de'en naquə de'e yelə' zto' yelə' zla'an na' bito güe'echo dižə' zban na' nic güe'echo dižə' de'e cui nca'a xneze. De'en

cheyalə' goncho, güe'echo yelə' choxcwlen che Diozən'. ⁵ Bañezecho de que be'enə' chgo'o xtoi na' be'enə' chbejyichj no'ol chei o be'en che' par chzolene' beñə' yoblə, na' leczə ca' be'enə' chzelažə' gon bichlə de'e yelə' zto', ni to beñə' ca' bito bi de'e güen yesə'əzi'e ca de'en si' chio'o cho'echo latjə chnabia' Cristən' na' Diozən' chio'o. Na' šə no chebeine' chone' de'e yelə' zto', tozəczə ca mal naquən len de'en chso'on beñə' chse'ejni'alažə' lgua'a lsaquə'. ⁶ Bito güe'echo latjə no əxoayag chio'o len dižə' güenlažə'. Diozən' gwnežjue' castigw zejlicane che beñə' ca' cui choso'ozenague' che', chso'ela'ozeche' chso'one' de'e mal ca' bagwnia' ca'. ⁷ Bito gonga'acchone' txen goncho de'e malən'.

⁸ Antslən' nchoł yichjla'ažda'ochon', pero na'a bayo'o be'eni' che Xancho Jesocristən' lo'o yichjla'ažda'ochon'. De'e na'anə' ledoyen de'e güennə' can' cheyalə' gon chio'o bayo'o be'eni' che Xancho' lo'o yichjla'ažda'ochon'. ⁹ Na' de'en bayo'o be'eni' che'enə' lo'o yichjla'ažda'ochon' goncho de'e güen na' goncho de'e zda licha na' güe'echo dižə' li. ¹⁰ Na' cheyalə' gwsedcho par ənezecho bin' chazlažə' Xancho' nič goncho. ¹¹ Bito goncho txen len beñə' ca' zjəncchoł yichjla'ažda'oga'aque'enə' na' chso'one' de'e cui bi zaquə'ən. Cheyalə' ye'ega'acchone' de que de'e malən' chso'one'. ¹² Na' ca de'en chso'on beñə' ca' do bgašə'əzə, naquən de'e cheyalə' gaquecho zto' güe'echo dižə' chei. ¹³ Pero chio'o yo'o be'eni' che Diozən' lo'o yichjla'ažda'ochon', catə' ye'ega'acchone' de que de'e malən' chso'one', yesyə'əyacbe'ine' de que le malən' chso'one'. Be'eni' che Dioz na'anə' chlo'in

chio'o šə de'en choncho naquən de'e güen o šə
 naquən de'e mal. ¹⁴ De'e na'anə' che'echo beṇə':
 Nacle len yichjla'ažda'olen' ca beṇə' guat de'en cui
 chzenagle che Diozən'.

De'e na'anə' le'e gwzenag che' par niḥ Cristən'
 gone' le'e be'eni' che'enə'.

¹⁵ Cheyalə' ggüiacho naquən' chzo chdacho. Cui
 tacho ca beṇə' cuiczə nacbe'i sino tacho ca chda
 beṇə' chejni'i. ¹⁶ Do tyempte cheyalə' goncho
 de'e güen, chedə' tyemp nga na'a zan beṇə' nitə'
 chso'one' de'e mal. ¹⁷ Bito goncho ca beṇə'
 cui bi xbab nye'. Cheyalə' šejni'icho na' goncho
 can' chene'e Xancho Jesocristən'. ¹⁸ Bito gaccho
 beṇə' güe'e zo beṇə' cui bi yelə' zto' nombia'.
 De'en cheyalə' gonchon', güe'echo latjə nabia' Spirit
 che Diozən' yichjla'ažda'ochon'. ¹⁹ Catə' chdopə
 chžagcho txen cheyalə' golcho no imno na' gwlab-
 cho no salmo na' golcho no de'en na Spirit che
 Diozən' golcho. Leczə golcho lo'o la'ažda'ochon'
 par güe'ela'ochə Xancho Jesocristən'. ²⁰ Cheyalə'
 güe'echo yelə' choxcwlen che Xacho Diozən' zejli
 bitə'ətezə de'e chac checho na' lao yoguə'əloł de'en
 babeṇe' chio'o, chedə' la' chonlilažə'əcho Xancho
 Jesocristən'.

*To tocho cheyalə' solencho family checho can'
 chazlažə' Cristən'*

²¹ Ca de'en napcho Diozən' respet cheyalə'
 əgwzəxjw yichjcho tocho yetocho.

²² Na' ca naquə le'e no'olə le'e nšagna'ale, le'e
 gwzenag che be'en chele. Šə gonle ca' lenczə che
 Xancho Jesocristən' chzenagle. ²³ Le'e gwzenag
 che be'en che to tole chedə' lega'aque' chəsə'anabi'e

le'e ca Cristən' chnabi'e chio'o cho'ela'ochone'. Chio'o gwxaquə'əlebecho ca to to part che cuerp che Cristən' na' le'enə' babebeje' chio'o xni'a de'e malən'. ²⁴ Na' ca naquə chio'o cho'ela'ocho Cristən' cheyalə' gwzenagcho che', le'egatezə ca' le'e no'olə le'e nšagna'ale, legwzenag yoguə' bin' na be'en che to tole.

²⁵ Na' le'e beṇə' byo le'e nšagna'ale, le'e gaque che no'ol chelen' to tole can' chaque Cristən' che yoguə' chio'o cho'ela'ochone' na' bnežjw cuine' por ni checho catə'an gwso'ote'ene'. ²⁶ Bnežjw cuine' par ničh beya'a beyibe' la'aždao' chio'o chonlilažə'əchone'. Na' catə' gwchoacho nisən' be'echo dižə' gwnacho de que chonlilažə'əcho Cristən'. De'e na'anə' bene' la'ažda'ochon' xi'ilažə'. ²⁷ Na' bene' par ničh əžincho laogüe'enə' sin cui bi manch da' əchen la'ažda'ochon', na' sin cui bi xtolə'əcho de, na' nic bichlə de'e mal yo'o yaz lo'o la'ažda'ochonə' de'e cui chazlažə' Diozən'. Cristən' bene' par ničh chio'o cho'ela'ochone' gaquə la'ažda'ochon' xi'ilažə' na' bito bi xtolə'əcho gatə'. ²⁸ Can' nži'i Cristən' chio'o, ca'aczən' le'e beṇə' byo le'e nšagna'ale cheyalə' ži'ile no'ol che to tole can' nži'ile cuerp chelen'. Ben' nži'i xo'ole' nži'icze' cuine' ca de'en chone' ca'. ²⁹ Notono zo beṇə' chgue'ine' cuerp che'enə' sino nži'ine'en na' chapəši'en, can' chon Cristən' nži'ine' chio'o na' chapəši'e chio'o cho'ela'ochone'. ³⁰ Cristən' nži'ine' chio'o na' chapəši'e chio'o chedə' la' to to chio'o gwxaquə'əlebecho ca to to part che cuerp che'enə', ca žit de'en yo'e na' ca xpele'enə'. ³¹ Na' nyojczə Xtižə' Diozən' nan: "Beṇə' byonə' le'e xaxne'e par əgwšagne'e si'e to no'olə na' əsa'aque' tozə." ³² De'en

babzoja' nga naquən de'e cui no gwņeze antslə na' naquən de'e žialao xen par chio'o. Na' zejen de que chio'o cho'ela'ocho Cristən' naccho tozə len le'enə'. ³³ Na' leczə zejen de que to to le'e beņə' byo cheyalə' gaquele che no'ol chelen' can' chaquele che cuinle. Na' leczə ca' le'e no'olə le'e nšagna'ale, to tole cheyalə' gapple respet be'en chelen'.

6

¹ Le'e bidao' bi'i xcuidə', le'e əgwzenag che xaxna'ale. Gonle ca' chedə' le'e len neto' ngodə'əcho txen len Xancho Cristən' na' naquəczən de'e cheyalə' gonlen'. ²⁻³ Na' de'e nga ben Diozən' mendad goncho gwne': "Legwnežjo yelə' bala'an xaxna'ale. Na' šə gonle ca' gaquə güen chele na' gaquə banle sša lao yežlyo nga." Na' entr yoguə' de'e ca' bene' mendad goncho de'e ngan' naquə de'e žialao de'en nsa' lyebe, nan de que gaquə güen che beņə' choso'ozenague' chei na' de que gaquə yesə'əbane' sša lao yežlyon'.

⁴ Na' le'e xaxna' bidao', leyosgol leyošča'o bi'i chele ca' par yoso'ozenagbo' che Xancho Cristən'. Bito con gonle ca yesə'əža'a yesə'əlocbo', pero legüe'ega'acbo' consejw šao' consejw güen.

⁵ Na' le'e mos legwzenag yoguə'əloł can' na xan žinnə' na' legapəga'aque' respet. Na' legon xšinga'aque'enə' do yichj do lažə'əle. Legon ca' chedə' leczə che Crist nan' chzenagle catə'an chzenagle chega'aque'. ⁶ Bito gonleile xan žinnə' gonlizle ca beņə' chonchgua žinnə' catə'əzən' chgüie' le'e. Legon žinnə' do yichj do lažə'əle can' chene'e Diozən' chedə' nacle beņə' güen xšin Cristən'. ⁷ Na' cheyalə' güe'elažə'əle gonle

žin che benə' nič yebei Xancho Cristən' le'e,
caguə par nič yebei ben' naquə xan žin na'azənə'.
⁸ Nezecho šə choncho de'e güen le'egatezəczə ca' gon
Xancho Cristən' güen len chio'o notə'ətezə naccho,
la'anə'əczə šə syempr choncho xšin benə' yoblə o šə
cui.

⁹ Na' le'e benə' xan žin, lecə cheyalə' gonle güen
len benə' güen žin čhelen'. Bito co'oga' aclene' šeb,
čhedə' nezele Xancho ben' zo yoban' lecze' Xan
benə' güen žin ca'anə'. Na' lao Diozən' ben' zo
yobanə' tozə can' zaquə' chio'o benəčh.

*Naquən' cheyalə' goncho par nič de'e malən' cui
 gonən chio'o gan*

¹⁰ Na'a ža benə' bišə', cheyalə' gwčhincho fuers
balor de'en chon Cristən' par yichjla' ažda'ochon',
na' cheyalə' güe'echo latjə gaquəlene' chio'o len
yelə' guac xen che'enə'. ¹¹ Cheyalə' goncho
yoguə'əloł can' chene'e Diozən' par nič socho
čech cui šejle'echo che gwxiye'enə' catə'an
chyljlažə'an naclən' gonən par əxoayaguən chio'o.
¹² Caguə chdiləlencho benəčh benə' naquə belə'
chennə' sino que chdiləlencho de'e xio' ca',
na' angl bzelao ca', na' de'e ca' yeziquə'əchlə
de'en chəsə'anabia' benə' mal ca' ža' yežlyo nga,
benə' ca' chsa'aš lo'o de'e žcholən'. Chdiləlencho
de'e mal ca' gan' chsa'ašən par nič ca' cui
šejle'echo čhega'aquən. ¹³ De'e na'anə' cheyalə'
goncho yoguə'əloł can' chene'e Diozən' par
nič soicho gwxiye'enə' len bichlə de'e mal
ca' catə'an se'ene'en yesə'əgo'oyelə'an chio'o
par goncho de'e malən'. Nach cheyalə' sotezə
socho cui šejle'echo čhega'aquən. Na' šə goncho

yoguə'əlɔl can' chene'e Diozən', saquə'əlebecho ca to soldad beṇə' noxə' spad che'enə' na' nyaze' xe' de'en naquə de'e ya par chcue'ejən le' catə' chdiləlene' beṇə' contr che' ca'. ¹⁴ Na' par niç soczcho cui šejle'echo che gwxiye'enə' na' bichlə de'e mal ca', cheyalə' güe'echo por dižə' li. Na' de'en güe'echo dižə' lin' saquə'əleben ca dobey de'en chchej soldadən' lsine'enə'. Na' cheyalə' goncho porzə de'e güen niç gwcue'ejən chio'o ca xa soldadən' de'en naquə de ya chcue'ejən cho'alcho'enə'. ¹⁵ Leczə ca' cheyalə' sotezə socho šejle'echo che dižə' güen dižə' cobə de'en chzejni'in chio'o par zocho binlo len Diozən'. Na' šə sotezə socho šejle'echo chei, guaquələnczən chio'o socho probnid par tiłəlencho gwxiye'enə' na' bichlə de'e mal ca' ca spat de'en nlej soldadən' chaclenən le'. ¹⁶ Pero na' de'en naquən de'e žialao xench ca biquə'əchlə de'en choncho, cheyalə' sotezə socho gonlilažə'əcho Diozən'. Na' ca de'en gonlilažə'əcho Diozən' guaquələnczən chio'o ca to escodo de'en chcue'ej soldadən' par niç xis goxītə' ca' de'en chsa'alə'əniṇ cui chəsə'əyidjon le'. Gwxiye'enə' bito gaquə co'on xbab mal lo'o yichjla'ažda'ochon' šə sotezə socho gonlilažə'əcho Diozən'. ¹⁷ Na' cheyalə' yosa'alažə'əcho de que Diozən' baçh bebeje' chio'o xni'a de'e malən'. Na' šə yosa'alažə'əcho de que babebeje' chio'o xni'a de'e malən' gaquələnən chio'o ca to lapə' de ya de'en zo yichj soldadən' chaclenən le' niç beṇə' contr che' ca' bito chso'one' le' gan. Na' leczə cheyalə' güe'echo xtižə' Diozən' de'en chzejni'i Spirit che'enə' chio'o. Na' de'en güe'echon gaquələnən chio'o par niç gwxiye'en cui soin chio'o, can' chaclen spad che

soldadən' le' par chdiləlene' beṇə' contr che' ca'.
 18 Do tyemp cheyalə' goncho orasyon lao Diozən'
 na' ṇabcho gaquəlene' chio'o can' chzejni'i Spirit
 che'enə' chio'o goncho. Cheyalə' gaccho beṇə'
 banlažə' par niḅ goncho orasyonṇə' sin cui
 žjəxaquə'əlažə'əcho, əṇabcho gaquəlen Diozən'
 yoguə' beṇə' ca' yelə' bagwleje' par zjənaque'
 lažə' ne'enə'. 19 Na' leṇab gaquəlen Diozən' nada'
 par niḅ əṇezda' bin' chayalə' əṇia' na' par niḅ
 bito žeba' gua'a dižə' gwzejni'ida' beṇə' yoblə che
 Cristən', na' naquən to de'e güen de'e cobə de'en
 cui no gwṇeze antslə. 20 Par niḅ gua'a dižə' güen
 dižə' cobə na'anə' bselə' Diozən' nada' ca lgüe'e, na'
 por ni che de'e na'anə' zoa' nga naca' pres. De'e
 na'anə' leṇabe Diozən' gaquəlene' nada' par gua'a
 xtižə' Cristən' sin cui žeba' chedə' can' cheyalə'
 gua'anṇə'.

Apostol Pabən' btipe' lažə'əga'aque'

21 Na' par niḅ əṇezele can' chac chia' na' bin'
 chona', əchselə'a beṇə' bišə'əda'ocho Tiquicon'.
 Le'enə' zotezə zoe' chone' can' cheyalə' gone' par
 chaclene' nada' chona' xšin Xancho Jesocristən'.
 22 Echselə'ane' par niḅ əgwzejni'ine' le'e əṇe'
 yoguə'əte can' chac cheto' ni, na' par niḅ güe'e le'e
 balor.

23 Beṇə' bišə', chonlilažə'əle Xancho Jesocristən'
 na' Xe' Diozən'. De'e na'anə' so'onšgue' par niḅ
 yoguə'əle so cuezle binlo len xbab de'en yo'o
 lo'o yichjla'ažda'olen' na' so'onšgue' ca gaquele che
 ljuežjle. 24 Na' Diozən' sotezə soe' gaquəlenšgacze'
 yoguə' le'e chaquele che Xancho Jesocristən' tozə
 can' chaquele che'. De'e na'azən' chzoja' na'a. *Pab*

**Testament Cobə de'en choe' dižə' che ancho
Jesocristən'
New Testament in Zapotec, Yatzachi (MX:zav:Zapotec,
Yatzachi)**

copyright © 1971 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Yatzachi

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Yatzachi [zav], Mexico

Copyright Information

© 1971, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Yatzachi

© 1971, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
d439ce34-67af-5db7-b82c-f44ad9932db2